

Regressziószámítás

Házi feladatok

1. Hasonlítsuk össze a bikák és üszők születési súlyának varianciáit a megfelelő tesztekkel. Milyen különbségeket látunk?

Házi feladatok

1. Hasonlítsuk össze a bikák és üszők születési súlyának varianciáit a megfelelő tesztekkel. Milyen különbségeket látunk?

Az adatokra csak a `var.test()` (F-próba) végezhető el, mert a Levene-próba és a Bartlett-próba csak azonos elemszámra alkalmazható. Az F-próba szerint a varianciák azonosak.

2. Igaz-e, hogy a ratings mátrixban szereplő állatnevek gyakorisága alacsonyabb mértékű, mint a növényeké? És az ismertségük? Hogyan változik az eredmény, ha kétoldali próbát alkalmazunk?

2. Igaz-e, hogy a ratings mátrixban szereplő állatnevek gyakorisága alacsonyabb mértékű, mint a növényeké? És az ismertségük? Hogyan változik az eredmény, ha kétoldali próbát alkalmazunk?

```
z = ratings$Class == "plant"  
t.test(ratings$Frequency[z], ratings$Frequency[!z],  
alternative="less")  
  
t.test(ratings$meanFamiliarity[z],  
ratings$meanFamiliarity[!z], alternative="less")
```

Mindkét különbség szignifikáns, de fordított irányban: a növénynevek gyakoribbak, az állatnevek pedig ismertebbek.

Regressziószámítás, regressziós analízis

- ▶ Függvényszerű kapcsolat keresése egy vagy több folytonos magyarázó vagy független változó és egy függő változó között.
- ▶ Csak metrikus skálára alkalmazható.
- ▶ Van egyváltozós és többváltozós regresszió.
- ▶ A regresszió lehet lineáris (elsőfokú) vagy magasabb rendű.

Regressziós egyenes

Hogyan találhatjuk meg azt az egyenest, amivel a legjobban kifejezhető a korreláció?

Regressziós egyenes

Hogyan találhatjuk meg azt az egyenest, amivel a legjobban kifejezhető a korreláció?

Korrelációs együtttható számítása: átlagtól való eltérések négyzeteinek összege, azaz

$$\sigma_{x,y} = \frac{1}{n-1} \sum_{k=1}^n (x_k - \bar{x}) * (y_k - \bar{y})$$

Regressziós egyenes

Hogyan találhatjuk meg azt az egyenest, amivel a legjobban kifejezhető a korreláció?

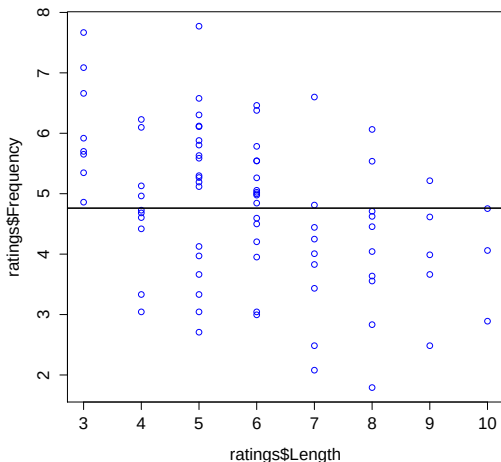
Korrelációs együttható számítása: átlagtól való eltérések négyzeteinek összege, azaz

$$\sigma_{x,y} = \frac{1}{n-1} \sum_{k=1}^n (x_k - \bar{x}) * (y_k - \bar{y})$$

Itt: nem a változók összefüggését, hanem x független változó y függő változóra gyakorolt hatását akarjuk megállapítani, függvényyszerű kapcsolattal kifejezve.

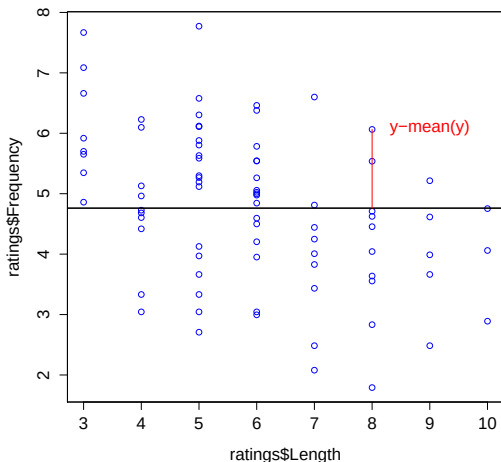
Közönséges legkisebb négyzetek

Kiindulás: (1) kiszámítjuk az y értékek átlagát, (2) minden egyes y érték átlagtól való eltérését (reziduum), és ezek négyzetének összegét.

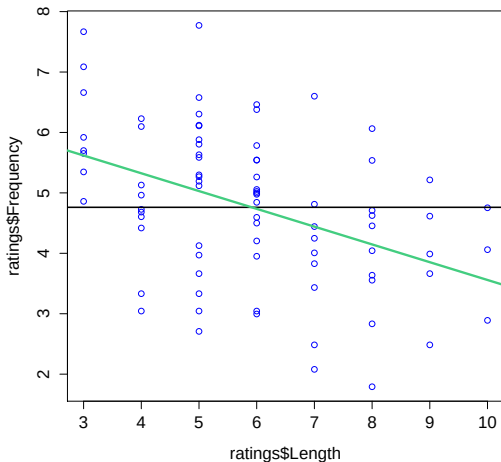

Közönséges legkisebb négyzetek

Kiindulás: (1) kiszámítjuk az y értékek átlagát, (2) minden egyes y érték átlagtól való eltérését (reziduum), és ezek négyzetének összegét.

Keressük azt az egyenest, amelytől az y értékek függőleges négyzetes eltérése (reziduuma, maradéka) a legkisebb.

Egyenes képlete

$$y = a + bx$$

Egyenes képlete

$$y = a + bx$$

Regressziós együtthatók:

a : egyenes metszéspontja az y -tengelyen.

b : egyenes meredeksége.

Keresett érték:

$$OLS = \sum_{k=1}^n (y_i - (a + bx_i))^2 = \min$$

ahol $OLS = Ordinary Least Square$

Regressziószámítás az R-ben

`lm(függőváltozó~függetlenváltozó)`

kimenet: a és b regressziós együtthatók

Regressziószámítás az R-ben

```
lm(függőváltozó~függetlenváltozó)
```

kimenet: a és b regressziós együtthatók

Érdemes az eredményt eltárolni egy változóban, mert így hozzáférünk a számított értékekhez:

```
lmcoef = lm(ratings$Frequency~ratings$Length)
```

`coef(lmcoef)` vagy `lmcoef$coefficients`: vektor a két együtthatóval.

`fitted(lmcoef)`: az egyeneshez igazított (hipotetikus) y értékek.

`resid(lmcoef)`: reziduumok, a hipotetikus y értékektől való eltérések.

Egyéb elérhető adatok listázása:

```
str(lmcoef)
```


Regressziós egyenes ábrázolása

R-függvény:

```
abline(intercept,slope)
```

1. argumentum: y -tengely metszéspontja, 2. argumentum: meredekség.

Regressziós egyenes ábrázolása

R-függvény:

```
abline(intercept,slope)
```

1. argumentum: y -tengely metszéspontja, 2. argumentum: meredekség.

```
plot(ratings$Length,ratings$Frequency,cex.axis=1.3,cex.lab=1.3,col=4)  
abline(coef(lmcoef))
```

hiszen a `coef(lmcoef)` paranccsal épp a két szükséges együtthatót kapjuk meg.

Mivel az `abline()` függvény mindig egy már meglévő grafikonokba rajzol egyenest, itt nem kell a `par(new=T)` függvényt megadni.

Determinációs együttható

A regressziós egyenes a legjobb **közelítés** az összefüggés leírására.

Determinációs együttható

A regressziós egyenes a legjobb **közelítés** az összefüggés leírására.

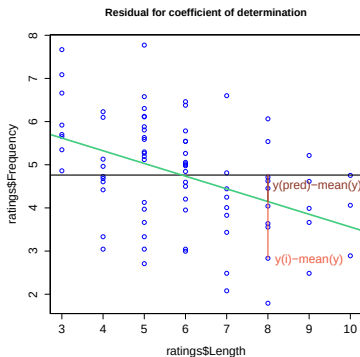
Hogyan jellemezhetjük, hogy **mennyire** jó a közelítés (*goodness of fit*)?

Determinációs együttható

A regressziós egyenes a legjobb **közelítés** az összefüggés leírására.

Hogyan jellemezhetjük, hogy **mennyire** jó a közelítés (*goodness of fit*)?

A reziduumok négyzetes összegével, de most nem az **átlagtól** való eltérés alapján, hanem az **átlagtól plusz a regressziós egyenestől** való távolság alapján.

Determinációs együttható

Kiszámítása:

$$R^2 = \frac{SS_R}{SS_H}$$

ahol SS: *sum of squares*, R: regresszió, H: hiba.

Ha az adatok normális eloszlásúak, az érték megegyezik a korrelációs együttható négyzetével, azaz r^2 -tel.

Értelmezése: az y teljes variabilitásából az x -től való függés az értékek hányad részét magyarázza meg.

Determinációs együttható számítása az R-ben

```
lm(y~x)  
summary(lmcoef)
```

```
lmcoef = lm(ratings$Frequency~ratings$Length)  
summary(lmcoef)
```

Multiple R-squared: 0.1833

Pearson-féle $r = -0.4281$

Itt igaz az, hogy $R^2 = r^2$.

Hasznos függvények az ábrázoláshoz

Mindkettő már létrehozott grafikonhoz ad hozzá további információt. Grafikon koordinátái „ismertek”, és felhasználhatók az elhelyezésben.

`text(x,y,"my text")`: szöveg elhelyezése a grafikonban megadott pozícióban, pl.:

`text(9,6,"y(i)-mean(y)")`

Alapbeállítás: szöveg **középpontja** esik a megadott koordinátákra.

`legend()`: jelmagyarázat

Számos opció, kötelező argumentumok: pozíció

("center", "topleft", "bottom" stb.), magyarázatok

(`legend=c("növény", "állat")`), szín vagy satírozás

(`col=c("red", "blue")`), ha `lwd` (vonaltastagság) definiálva van, akkor vonal kerül elé, és az színes, stb.

Gyakorlás

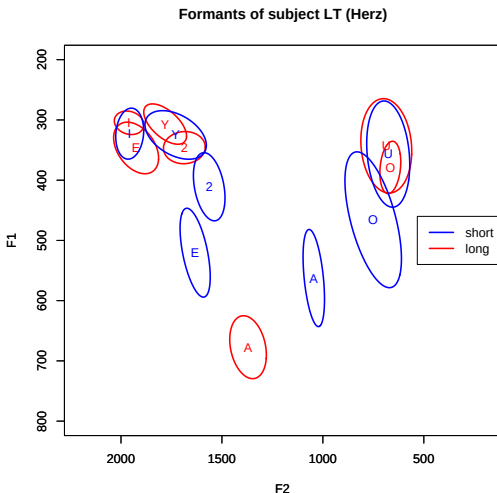
ratings adatmátrixban külön a növényekre és az állatokra:

1. korrelációs együtthatók kiszámítása,
2. lineáris regresszió együtthatóinak kiszámítása,
3. eredmények ábrázolása egyazon ábrán,
4. determinációs koefficiensek kiszámítása,
5. determinációs együttható megadása az ábrán,
6. jelmagyarázat készítése.

További feladat

Háttér:

A hátsó magánhangzók 2. formánsa periférikus képzés esetén alacsonyabb, centralizáció esetén magasabb.

További feladat

Igaz-e az *á*, *ó* és *ú* magánhangzóra, hogy minél hosszabbak, annál periférikusabb az ejtésük, azaz annál alacsonyabb az F2 értékük?

longvow.RData adatmátrix letöltése a clara.nytud.hu/~mady oldalról, a 7. óra diái mellől.

A mátrix hosszú magyar *á*, *ó* és *ú* magánhangzók tartamát és 2. formánsát tartalmazza 14 férfi ejtésében, különböző pozíciókban.

Feladat: a 26. dián megadott együtthatók kiszámítása, és a három magánhangzóra külön vagy közös ábra készítése.